

PEFC-ryhmäsertifiointi / Läntinen sertifiointialue
(Ahvenanmaa, Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Pirkanmaa,
Pohjanmaa, Satakunta, Uusimaa ja Varsinais-Suomi)

**Toimenpideohjelma lasten ja nuorten
metsätietämyksen ja luontosuhteen
kehittämisen edistämiseksi
(Vaatimus 8.22)**

PEFC-Metsäsertifiointi

PEFC on kansainvälinen sertifiointijärjestelmä, joka edistää ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää metsätaloutta kaikkialla maailmassa. Suomessa PEFC on ollut käytössä reilut kymmenen vuotta ja yli 95 % Suomen talousmetsistä on PEFC-sertifioitu.

Sertifiointijärjestelmä toteutuu metsissä kriteerien kautta, jotka metsäalan toimijat huomioivat toiminnassaan. Kriteerien toteutuminen todennetaan vuosittaisissa auditoinneissa, joissa tarkastellaan tehtyjä toimenpiteitä ja kriteerien vaatimusten täyttymistä. Mikäli toiminta poikkeaa merkittävästi kriteerien vaatimuksista, keskustellaan alueen metsänomistajien oikeudesta käyttää PEFC-merkintää myymälleen puulle.

Vaatus 8.22 (Lasten ja nuorten metsätietämystä ja luontosuhteen kehittymistä edistetään) *Metsäorganisaatioiden alueellisella yhteistyöllä pyritään lisäämään lasten ja nuorten metsäosaamista ja varmistamaan, että lapset ja nuoret oppivat tuntemaan metsien käyttömuotoja ja metsänhoitoa. Metsäalan ammatteihin opiskelevien harjoittelupaikkoja ja työssä oppimista pyritään edistämään.* Vaatus 8.22 koskee maakuntatasolla tarkasteltavaa toimintaa.

Otsikko	Vaatus 8.22: Lasten ja nuorten metsätietämystä ja luontosuhteen kehittymistä edistetään
Kriteeri	Alueella on ajantasainen toimenpideohjelma, jolla edistetään lasten ja nuorten metsätietämystä ja vahvistetaan luontosuhdetta. Kriteeri koskee vain alueellista ryhmäsertifiointia.

Indikaattorit (mittarit)	Alueen metsäalan toimijat tarkistavat yhdessä metsäalan nuorisotyöstä sekä metsä- ja luontoalan koulutuksesta vastaavien tahojen kanssa toimenpideohjelman vuoden kuluessa sertifikaatin tarkistamisesta. Toimenpideohjelman toteuttamisessa pyritään aktiivisesti yhteistyöhön myös muiden asiasta kiinnostuneiden, alueella toimivien tahojen kanssa. Toimenpideohjelma sisältää suunnitelman: a) lasten ja nuorten metsäluontoa, metsänhoitoa, metsien monipuolista käyttöä ja metsätaloutta koskevan tietämyksen lisäämiseksi ja luontosuhteen vahvistamiseksi b) metsäkäyntien toteuttamisesta yhteistyössä päiväkotien, koulujen ja harrastustoimijoiden kanssa c) metsä- ja luontoalan ammattiin hakeutuvien ja alalla jo opiskelevien nuorten harjoittelu- ja työssäoppimispaikkojen järjestämiseksi sekä nuorten työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi. Toimenpideohjelmissa määritellään tavoitteet, joiden toteutumista seurataan vuosittain. Metsäsertifiointiin sitoutuneet ja muut toimenpideohjelmien laadinnassa mukana olleet tahot koostavat ja toimittavat tiedot omista tapahtumistaan sertifikaatin haltijalle.
Määritelmät	Kriteerin tarkoittamia alueen metsäalan toimijoita ovat muun muassa Suomen metsäkeskus, Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset ja puunhankintaorganisaatiot sekä yrittäjä- ja työntekijäjärjestöt.

Ohjelman tarkoitus

Tämän vaatimuksen 8.22 toimenpideohjelman tarkoituksena on kuvata lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseksi tapahtuvaa toimintaa tällä hetkellä sekä selvittää harjoittelu- ja työssäoppimisen paikkojen tilanne. Eri tahojen kanssa käytävien keskustelujen pohjalta pyritään nostamaan esille hyviä käytäntöjä eri puolilta Etelä- ja Länsi-Suomea.

Ohjelman tavoitteiden määrittämisessä on käytetty pohjana aikaisempien vuosien toteumatietoja sekä eri organisaatioiden arvioita omista resursseistaan tulevina vuosina.

Kestävän metsätalouden yhdistyksen läntisen alueen metsäsertifiointitoimikunta seuraa ohjelman tavoitteiden toteutumista vuosittain. Ohjelman tiedonkeruun tilastoa hyödynnetään mm. Suomen metsäkeskuksen alueellisten metsäohjelmien tavoitteiden seurannassa.

Lasten ja nuorten metsäosaamisen edistäminen Etelä- ja Länsi-Suomessa

Nykytilanne

Tällä hetkellä toiminta on suhteellisen aktiivista ja kaikissa maakunnissa on toimintaa lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseksi. Paikallista toimintaa järjestetään kohderyhmille yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Metsäalan harjoittelu- ja TET-paikkojen tarjonta vaihtelee alueittain ja kouluilta saadun palautteen perusteella metsäalalta toivotaan aktiivisuutta harjoittelupaikkojen mainostamisessa.

Seuraavissa osissa on listattu ja esitelty lyhyesti muutamia toimia, joita Etelä- ja Länsi-Suomen metsäalan toimijat organisoivat yhdessä metsäalan nuorisotyöstä sekä metsä- ja luontoalan koulutuksesta vastaavien toimijoiden kanssa lasten ja nuorten tutustuttamiseksi metsäalaa ja metsiin liittyviin asioihin.

Toimintojen sisällöt toteuttavat opetussuunnitelmia eri koulutusasteissa. Luontosuhteen rakentuminen alkaa jo varhaiskasvatuksessa ja kehittyy koko koulutuskaaren ajan.

Oppimisympäristöjä ja -tapoja valittaessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta.

Oppimisympäristönä hyödynnetään ensisijaisesti aitoa metsäluontoa. Oppimisympäristöinä hyödynnetään monipuolisesti myös koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä. Lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa.

Tavoitteet

Toimenpideohjelman tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten tietoja metsä- ja biotaloudesta. Heille kerrotaan metsiin perustuvien elinkeinojen vaikutuksista yhteiskuntaan ja alan tarjoamista työmahdollisuuksista. Lisäksi tavoitteena on parantaa metsäluonnon tuntemusta ja vahvistaa luontosuhdetta.

Näihin tavoitteisiin päästään vähitellen pienin askelin pyrkimällä seuraaviin alatavoitteisiin:

- Ymmärretään metsätalouden merkitys Suomessa. Puun kasvatuksen ja hyödyntämisen jalostusketju tunnetaan ja metsien hyödyntäminen uusiutuvana luonnonvarana ymmärretään. Metsätalouden ammatit tunnetaan ja niihin hakeutuminen on aktiivista ja tarpeisiin riittävää.
- Ymmärretään uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käytön, kierrätyksen ja biotalouden merkitys ja rooli fossiilivapaassa yhteiskunnassa.
- Puun merkitys eri tuotteiden raaka-aineena ymmärretään. Tieto metsäteollisuuden merkityksestä maamme vientituloihin ja työllisyyteen lisääntyy.
- Lapset ja nuoret osaavat liikkua metsässä, kiinnostus metsään ekosysteeminä lisääntyy ja metsän eliölajien tuntemus paranee.
- Tieto metsän keruutuotteista ja riistaeläimistä lisääntyy. Metsän virkistyskäytön vastuulliset jokamiehen oikeudet tunnetaan.
- Metsäluonnon suojelun tarkoitus ja vaikutukset ymmärretään ja käsitteistö selkiytyy.
- Metsänkäytön historian tuntemus osana Suomen kulttuuriperintöä tunnetaan paremmin ja metsän mahdollisuuksia osataan hyödyntää taideaineissa.

Sertifiointitoimikunta asettaa määrälliset tavoitteet lasten, nuorten, heidän opettajiensa ja opinto-ohjaajiensa osallistumisista sekä TET-koululaisten ja metsäalan harjoittelijoiden määristä ohjelmakaudeksi 2023-2024. Tulokset tilaisuuksista ja osallistuneiden määristä kerää sertifikaatin haltija Kestävän metsätalouden yhdistys vuosittain muun tiedonkeruun yhteydessä.

Valtakunnallisia malleja ja toimia

Metsän oppimispolku-uutiskirje

Suomen metsäyhdistyksen neljä kertaa vuodessa julkaisemasta Metsän oppimispolku-uutiskirjeestä löytyy tapahtumia, kampanjoita ja materiaaleja opettajille, varhaiskasvattajille ja muille metsää oppimisympäristönä hyödyntäville. [Metsän oppimispolku](#).

Metsävisa

Metsävisa on Suomen Metsäyhdistyksen sekä Biologian ja maantieteen opettajien liiton järjestämä valtakunnallinen metsätietokilpailu. Metsävisaa on järjestetty vuodesta 1982 alkaen. Kilpailu on tarkoitettu perusopetuksen vuosiluokkien 7-9 oppilaille.

Metsäyhdistys vastaa kilpailun valtakunnallisesta viestinnästä. Metsäkeskus aktivoi kouluja osallistumaan kilpailuun. Lisätietoa: <https://smy.fi/opeta-opi/metsavisa/>

Metsämörritoiminta

Suomen Ladun lastentoiminnan vankka kulmakivi on metsämörritoiminta. Metsämörrisatuhahmo innostaa lapset lähiluontoon leikkimään, liikkumaan, ihmettelemään ja tutkimaan. Keskeistä toiminnassa on ilo, kiireettömyys ja kokemuksellisuus. Lisätietoa: <https://www.suomenlatu.fi/ulkoile/lastentoiminta/metsamorri.html>

Mahdollisuuksien metsä

Mahdollisuuksien metsä - Suomen suurin työpaikka on ylä--koulun 8.-luokkalaisille sekä lukiolaisille suunnattu koulukampanja. Kampanjassa metsäteollisuuden ammattilaiset ja alan opiskelijat eli metsälähettiläät vierailevat perus-kouluissa kertomassa metsäalan mahdollisuuksista, tuotteista sekä innovaatioista.

Mahdollisuuksien metsä -kampanjaa ovat toteuttaneet vuodesta 2013 lähtien Metsäteollisuus ry ja Suomen Metsäyhdistys yhdessä metsäteollisuusyritysten ja Puunjalostusinsinöörit ry:n kanssa. Lisätietoa: <https://www.mahdollisuuksienmetsa.fi/#forestDescription>

It's about taimi -koulukiertue

4H pilotoi vuonna 2021 It's about taimi -koulukiertuetta, jossa kerrotaan metsien monipuolisesta merkityksestä ilmastonmuutoksen hillinnässä. It's about taimi kannustaa nuoria pohtimaan ilmastonmuutosta ja omaa suhdettaan metsään. Kiertue on suunnattu yhdeksäsluokkalaisille.

Mukaansatempaavalla etänä pidettävällä oppitunnilla nuori ymmärtää muun muassa kuinka puut toimivat hiilinieluinä ja oppivat, kuinka he voivat tehdä itse valintoja, jotka tukevat metsien kestävää käyttöä. Tarjoamme nuorille työkaluja viestiä itse metsien merkityksestä ilmastonmuutoksessa ja kannustamme tekemään kestäviä valintoja.

Lisätietoa: <https://www.taimiteko.fi/its-about-taimi/>

Luke ja 4H marjahavainnot.fi

Noin 150 nuorta ympäri Suomea perustaa mustikka-, puolukka- ja suomurainmetsiin viisi yhden neliömetrin suuruista koeruutua, joista he laskevat kasvukauden aikana kukkien, raakileiden ja kypsien marjojen lukumäärät. Kerätyt havainnot näkyvät www.marjahavainnot.fi -sivuston kartalla. Lisätietoa: <https://marjahavainnot.fi/#/>

Paikallisia ja alueellisia toimia

Metsätiimit

Yhteistyöllä toteutetaan pitkäjänteistä metsä- ja luontokasvatusta. Metsätiimeissä halutaan saada nuoret innostumaan metsäasioista, liikkumaan luonnossa ja hakeutumaan tulevaisuudessa myös metsä- ja luontoalan ammattiteihin.

4H-metsätiimi voi olla yhden kunnan alueella toimiva tiivis ryhmä tai useamman kunnan alueella toimiva laajempi toimijaverkosto. Tyypillisesti verkostossa on 5–10 toimijaa. Metsätiimejä on paljon eri puolilla Suomea.

Koulussa tehtävää metsä- ja luonto-opetusta voidaan 4H-metsätiimien avulla tukea asiantuntevasti ja laadukkaasti Suomen Metsäsäätiö rahoittaa tiimien kautta koululaisten metsäpäivien kuljetuskustannuksia.

Mukaan pääsee ottamalla yhteyttä lähimpään 4H-yhdistykseen: www.4h.fi

Koululaisten metsäpäivät

Etelä- ja Länsi-Suomessa on metsäalan toimijoiden ja koulujen pedagogien yhteistyönä järjestetty monen muotoisia koululaisten metsätapahtumia pääasiassa ala- ja yläkoululaisille. Suosittuja ovat yhteistyönä toteutetut rastimuotoiset metsäpäivät, joissa opiskellaan puunkasvatusta, puunkorjuuta, metsäteollisuuden toimintaa, ympäristöasioita, luonnontuotteita, riista-asioita, metsäalan ammattitejä jne. Koululaiset ovat myös tutustuneet metsä- ja puuteollisuuden tuotantolaitoksiin sekä puunkorjuuseen. Koululaisten metsäpäivien linja-autokustannuksiin on saatu Metsäsäätiön kuljetusapurahaa. [Suomen metsäyhdistyksellä on metsäasiantuntija, joka vierailee alueen ruotsinkielisissä kouluissa ja järjestää oppitunteja koulun lähimetsässä.](#)

Opettajien ja opinto-ohjaajien metsäpäivät

Metsäalan toimijoiden sekä kasvatus- ja opetusalan yhteistyönä on sertifiointialueella järjestetty metsäpäiviä, vierailuita ja alustuksia sekä infoja myös opettajille, opinto-ohjaajille ja varhaiskasvattajille. Toiminnan teemoja ovat koululaisten metsäpäivistä tuttujen teemojen lisäksi olleet mm. metsän käyttö monialaisessa ilmiöpohjaisessa opetuksessa sekä metsästä saatavien materiaalien tutkimus ja tuotekehitys. Opettajille ja opinto-ohjaajille suunnattuja tapahtumia on toteutettu yhteistyössä Suomen Metsäyhdistyksen kanssa www.smy.fi

Helsingin yliopistossa luokanopettajaksi opiskeleville järjestetään oppitunti metsästä osana heidän kenttäkurssiaan. Toimintatapa on toistakymmentä vuotta vanha ja tämänkaltaista toteutusta olisi hyvä saada myös muihin opettajakoulutuslaitoksiin.

4H:n Taimiteko -toimintamalli

Taimiteossa ryhdytään konkreettisiin toimenpiteisiin hiilidioksidipäästöjen kompensoimiseksi. Tavoitteena on istuttaa 10 000 hehtaaria uutta metsää vuoteen 2030 mennessä. Taimiteossa kompensoidaan niin yritystoiminnasta kuin yksityishenkilöiden arjesta aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä lisäämällä hiilinieluja Suomeen. Taimia istuttavat nuoret. Lisätietoa: <https://www.taimiteko.fi/>

Minun puuni

Minun puuni -kylvöprojektissa lapsi kasvattaa omia puuntaimia päiväkodin, luokan tai kerhuhuoneen ikkunalaudalla. Minun puuni -projekti on tarkoitettu ensisijaisesti pääkaupunkiseudun alakouluihin, varhaiskasvatukseen ja iltapäiväkerhoihin sekä Metsämörri-ryhmille ympäri Suomea. Lisätietoa: <https://smy.fi/tapahtumat/minun-puuni/>

Metsäkoulu Käpy

Tuusulassa Ruotsinkylän tutkimusmetsässä toimii Metsäkoulu Käpy-Kotten. Suomen Metsäyhdistyksen metsäasiantuntijat tarjosivat opetusta sekä suomen- että ruotsinkielisille kouluille. Ensimmäisenä toimintavuonna 2023 metsäoppitunneilla kävi kaikkiaan 49 luokkaa, joissa oli noin 1200 oppilasta ja 100 opettajaa.

Metsän oppimispolku-verkosto

Pääkaupunkiseudulla toimiva noin kahdenkymmenen toimijan verkosto lasten ja nuorten metsätietämyksen lisäämiseksi.

Alueelliset metsäohjelmat

Alueelliset metsäohjelmat 2021-2025 ovat lakisääteisiä maakunnallisia metsäsektorin kehittämissuunnitelmia ja työohjelmia, mitä metsäalan toimijat toteuttavat yhdessä. Ne edistävät metsien hyödyntämistä monipuolisesti ja kestävästi siten, että paikalliset lähtökohdat, kehittämistarpeet ja tavoitteet otetaan huomioon. Alueellisissa metsäohjelmissa on tavoitteita ja toimenpiteitä myös lasten ja nuorten metsäosaamisen ja metsäsuhteen edistämiseen.

Läntisellä ryhmämetsäsertifiointialueella on seitsemän alueellista metsäohjelmaa, jotka jakautuvat maantieteellisesti: Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Häme, Keski-Suomi, Lounais-Suomi, Pirkanmaa, Pohjanmaa ja Uusimaa.

Alueelliset metsäohjelmat löytyvät: <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/alueelliset-metsaohjelmat/tietoa-alueellisista-metsaohjelmista>

4H:n Metsäsalapoliisit -teemakerhot

Metsäsalapoliisit -kerhon tavoitteena on innostaa lapsia (6-12v) metsään sekä vahvistaa heidän sidettään suomalaiseen metsäluontoon. Metsäsalapoliiseina lapset innostuvat metsäluonnon tutkimisesta ja havainnoinnista. Kerhossa opitaan itse tehden, leikkien, tutkien ja kokeillen. Kerho vahvistaa lapsen metsäsuhdetta. Metsäsalapoliisit -teema täydentyy vuosittain uusilla aiheilla, ideoilla ja näkökulmilla suomalaiseen metsään.

4H-yhdistykset järjestävät Metsäsalapoliisit -kerhoja. Lisätietoja saat oman paikkakunta 4H-yhdistyksestä: www.4h.fi.

TET-paikat

TET-jakson järjestäminen on yksinkertainen keino päästä kertomaan nuorelle metsäalasta ja näyttämään millaisia töitä metsiin ja puun kestävään käyttöön liittyen oikeasti tehdään. Hyvästä kokemuksesta puhutaan hyvää myös ystäville. Positiivisena kokemuksena mieleen jäävän TET-jakson järjestäminen vaatii työyhteisöltä oikeanlaista asennetta. Omakohtaiset kokemukset työelämästä, aluksi niinkin pienet kuin viikko TET-harjoittelussa, tukevat nuoren päätöksentekoa uravalinnan osalta.

TET on suurelle osalle nuorista ensimmäinen kosketus työelämään.

Kesä- ja työharjoittelupaikat sekä opinnäytetyöt

Metsäalan toimijat tarjoavat nuorille ja opiskelijoille monenlaisia mahdollisuuksia kesätöiden, harjoittelupaikkojen ja opinnäytetöiden muodossa. Nämä kesätyö ja harjoittelumahdollisuudet tukevat opinnoista saadun osaamisen syventämistä sekä ohjaavat opintojen jälkeiseen ura- ja erikoistumiskehitykseen. Kesätöitä ja harjoitteluita toteutetaan toimisto-, metsä- ja tehdasympäristössä.

Ohjelman tavoitteet

Vaatimuksen 8.22 tavoitteeksi Etelä- ja Länsi-Suomessa asetetaan:

- Metsäalan koulu yhteistyötapahtumiin osallistuu vuosittain 35 000 lasta ja nuorta, sekä 1 000 opettajaa, varhaiskasvattajaa ja opinto-ohjaajaa.
- TET-paikkoja on tarjolla 50 nuorelle vuosittain.
- Työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja on tarjolla 150 ammattiin opiskelevalle nuorelle vuosittain.
- Osallistujamäärät kerätään metsäsertifiointin tiedonkeruun yhteydessä ja ohjelman toteutumista seurataan maakunnallisissa metsäneuvostoissa.

	Tavoite 2023-	Toteutuneet 2022	Toteutuneet 2021	Toteutuneet 2020
Tilaisuuksiin osallistuneet, kpl	35 000	38 773	33965	31 836
Osallistuneet opettajat ja opot	1 000	1287	995	880
TET-paikat, kpl	50	66	53	45
Työssäoppimis- ja harjoittelupaikat, kpl	150	178	185	185

Ohjelman valmisteluun osallistuneet henkilöt

1. Petteri Ojarinta, Maa- ja Metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK ry
2. Sirpa Kärkkäinen, Suomen Metsäyhdistys
3. Hanna Kovala, Suomen Metsäkeskus
4. Sampo Juhajoki, Suomen 4H-liitto